

NAUJAUSI LIETUVIŠKI TERMINŲ ŽODYNAI

1997 m.

Aiškinamasis anglų-lietuvių kalbų kompiuterijos terminų žodynas / red. A. Kirejevas. – Kaunas: Smaltija, 1997. – 366 p.

Žodyne pateikta apie 3000 pagrindinių ir 12000 sudėtinių terminų. Yra atskiras santrumpų žodynas (apie 2000 santrumpų) ir lietuvių-anglų kalbų rodyklė. Terminai išdėstyti abėcėline ir lizdine tvarka – kai kurie terminai pateikiami du kartus: pagrindinio žodžio lizde ir pagal abėcėlę. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Prie kai kurių terminų pridėti paaiškinimai. Kai kurie nauji ir, autorių manymu, neįprasti lietuviški terminai išskirti skliaustais ir kursyvu.

Akušerinių ginekologinių diagnozių ir operacijų pavadinimų rašyba: apie 2000 pavadinimų lotynų ir lietuvių kalbomis / sudarė A. Venckauskas. – Vilnius: A. Venckauskas, 1997. – 98, [1] p.

Šiame verčiamajame žodynėlyje pateikiami klinikinės akušerijos ir ginekologijos diagnozių ir operacinių intervencijų pavadinimai. Kitų sričių terminų labai nedaug. Žodynėlis skiriamas gydytojams akušeriams-ginekologams ir studentams medikams. Terminai suskirstyti į du skyrius: akušeriją ir ginekologiją. Šie skyriai skirstomi į smulkesnius poskyrius, kuriuose terminai dėstomi abėcėliškai. Pirmiau pateikiamas lotyniškas terminas (vardininkas, kilmininko galūnė ir giminė), šalia jo – lietuviškas atitikmuo. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Rodyklių nėra.

Anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų kalbų matematikos terminų žodynėlis / parengė B. Burgis, A. Chmieliauskas; Kauno technologijos universitetas. – 2-oji laida. – Kaunas, 1997. – 52 p.

Žodynėlis skirtas Kauno technologijos universiteto Tarptautinių studijų centro studentams, kurie matematiką studijuoja anglų kalba, taip pat ir kitiems studentams, moksleiviams, mokytojams, norintiems išmokti pagrindinius angliškus matematikos terminus. Žodynėlį sudaro trys dalys: anglų-lietuvių kalbų žodynėlis, lietuvių-anglų

kalbų žodynėlis ir matematikos žymenų angliški paaiškinimai (kai kurie jų turi ir lietuviškus paaiškinimus). Prie anglišku terminų nurodomas tarimas. Lietuviški žodžiai nekirčiuoti. Nors rašoma, kad tai yra terminų žodynas, tačiau įdėta nemažai veiksmažodžių, būdvardžių ir kitų kalbos dalių bei jų atitikmenų.

Anglų-lietuvių kalbų medicinos terminų žodynas = English-Lithuanian dictionary of medical terms / D. Ramanauskienė, E. Zagorskaitė. – Vilnius: Žodynas, 1997. – 429, [3] p.

Šiame anglų-lietuvių kalbų medicinos žodyne pateikiama apie 20 000 dažniausių klinikinės praktikos ir sveikatos rūpybos terminų. Jis sudarytas, remiantis tų pačių autorių sudarytu žodynu „Vocabulary of medicine“. Žodynas skiriamas aukštųjų ir aukštesniųjų medicinos mokyklų studentams, gydytojams, medicinos seserims ir visiems, besidomintiems medicinos mokslu ir su sveikata susijusiomis problemomis. Kadangi medicinoje iki šiol vartojama lotyniška terminija, žodyne dažniausiai pateikiamas lotyniškas terminas, jo angliškas tarimas, lietuviškas atitikmuo ir trumpas termino paaiškinimas, kuris kartais pateikiamas kaip termino sinonimas, kartais – kaip jo paaiškinimas. Terminai išdėstyti pagal abėcėlę. Lietuviški terminai nekirčiuoti, pasitaiko kalbos klaidų. Žodyno gale aiškinami medicinos literatūroje dažniausiai pasitaikantys priešdėliai ir priesagos. Yra santrumpų sąrašas bei žmogaus skeleto ir vidaus organų piešinių. Lietuviškų terminų rodyklės nėra.

Bankininkystės ir komercijos terminų aiškinamasis žodynas = Reference dictionary of banking and commerce / A. Buračas; Vilniaus universitetas. Kauno humanitarinis fakultetas. – Vilnius-Kaunas, 1997. – D. 1: Lietuvių-anglų kalbų aiškinamasis bankinių ir komercinių terminų žodynas. – VIII, 454 p.

Pirmojoje iš numatomų šešių šio veikalo dalių pateikiami lietuviški bankininkystės, komercijos ir bendrieji ekonomikos terminai, jų angliški atitikmenys bei kai kuriais atvejais glausti paaiškinimai. Šiame žodyne taip pat galima rasti specialiojo finansų srities žargoną, terminuotų sandorių standartines apimtis, jų kodus, tarptautinių

ir angliškų matų reikšmės ir apskaičiavimo lenteles. Pateikiami labai įvairūs kodai ir santrumpos, vertybinių popierių tarptautinių patikimumo indeksų bei rizikos vertinimo sistemų paaiškinimai. Kadangi šios srities terminija dar nėra nusistovėjusi, autorius pateikia ir neįteiktinų, keičiamų reikšmių bei dalį specialistų vartojamų naujadarų. Terminai išdėstyti abėcėline lizdine tvarka. Kai kurie lietuviški terminai sukirčiuoti. Rodyklių nėra. Ši žodyno dalis parengta ne tik tradicine knygos forma, bet ir kaip kompiuterinis (programinis) sąvadas LED FIN.

Bitinaitė V. Mokomasis anglų-lietuvių kalbų teisės terminų žodynas. – Vilnius: Eugrimas, 1998. (Vilnius: Vilspa, 1997). – 231 p.

Žodyne pateikti įvairių sričių teisės terminai, randami angliškoje teisės literatūroje. Yra su teise susijusių ekonomikos, filosofijos ir kitų sričių terminų. Tai pirmasis tokio pobūdžio leidinys teisės studentams, doktorantams, dėstytojams ir visiems teisės srities darbuotojams. Angliški terminai išdėstyti pagal abėcėlę, šalia jų pateikiami lietuviški atitikmenys arba lietuviški termino paaiškinimai. Po termino reikšmės paaiškinimo pateikiama žodžių junginių, vartojamų su tuo terminu. Lietuviškoji dalis sukirčiuota. Yra lietuviškų terminų rodyklė, studentams žinotinų lotyniškų žodžių ir posakių bei santrumpų sąrašai. Žodyno aprobeta: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Chemijos terminų aiškinamasis žodynas / Ats. red. Z. Mačionis. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1997. – 574 p.

Šis žodynas parengtas naudojantis prof. K. Daukšo „Chemijos žodyno“ antrojo leidimo rankraščiu ir papildytas daugeliu naujų terminų iš chemijai artimų mokslo ir pramonės sričių. Jis skirtas ne tik chemikams, bet ir daugelio kitų sričių mokslininkams, gamybininkams, mokytojams ir visiems chemijos terminija besidomintiems skaitytojams. Šiame žodyne aiškinama apie 15 200 lietuviškų terminų bei jų sinonimų, šalia jų pateikta apie 13 500 rusiškų ir 14 400 angliškų atitikmenų. Terminai išdėstyti pagal abėcėlę. Šalia pagrindinio termino pateikiamas jo tarptautinis arba lietuviškas sutrumpinimas,

sinonimai, junginio formulė, paaiškinimas, junginio klasė ir atitikmenys. Yra organinių ir neorganinių junginių pavadinimų, atitinkančių Tarptautinės teorinės ir taikomosios chemijos sąjungos (IUPAC) nomenklatūros taisykles, sąrašas bei angliskų ir rusiškų terminų rodyklės. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynas parengtas pagal Kalbos ugdymo programą, jį peržiūrėjo Lietuvių kalbos instituto Terminologijos skyrius.

Dažniausiai vartojamų verslo tvarkymo žodžių mokomasis žodynas / Kauno technologijos universitetas. Bendrųjų mokslo dalykų kat.; [sudarė D. Kemeklienė]. – Kaunas: Technologija, 1997. – 250, [1] p.

Šiame aiškinamajame verčiamajame žodyne pateikiami verslininkų dažniausiai vartojami žodžiai bei jų angliški, vokiški ir prancūziški atitikmenys. Daugiausia pateikta daiktavardžių, taip pat yra būdvardžių, veiksmažodžių,rieveiksmių. Žodžiai išdėstyti pagal abėcėlę. Lietuviški žodžiai sukirčiuoti. Yra terminografijos trūkumų ir kirčiavimo klaidų. Rodyklių nėra. Žodynas skirtas Kauno technologijos universiteto Administravimo fakulteto studentams, studijuojantiems smulkaus verslo vadybą, taip pat gali būti naudingas verslininkams, bankininkams, ekonomistams, prekybininkams.

Ekonomikos terminų žodynas / Ch. Pass, B. Lowes, L. Davies. – 2-asis patais. ir papild. leid. – Vilnius: Baltijos bisnis, 1997. – 583 p.

Kadangi pirmasis šio žodyno leidimas sulaukė nemažai ekonomikos specialistų kritinių pastabų, buvo išleistas antrasis pataisytas ir papildytas verčiamąjį aiškinamąjį žodyno leidimas. Nors pirmasis šio žodyno leidimas buvo sukirčiuotas, antrojo leidimo rengėjai kažkodėl nusprendė kirčiavimo atsisakyti.

English-Lithuanian-Russian pheromones dictionary = Anglų-lietuvių-rusų kalbų feromonų žodynas = Английско-литовско-русский словарь феромонов / A. Skirkevičius. – Vilnius: [Ekologijos inst.], 1997. – 154, [1] p.

Šiame verčiamajame žodyne pateikta apie 900 mokslinėje ir mokslo populiarinimo literatūroje vartojamų feromonų ir juos sudarančių

cheminių medžiagų pavadinimų. Žodyną sudaro trys dalys: anglų-lietuvių-rusų, lietuvių-anglų-rusų, rusų-anglų-lietuvių. Jis skirtas biologams, zoologams, ekologams, etologams, fiziologams, chemikams ir kitų mokslo šakų specialistams, kurie domisi feromonais. Visose dalyse terminai išdėstyti pagal abėcėlę. Kiekvienoje dalyje atskirai pateikiami feromonų ir juos sudarančių cheminių medžiagų pavadinimai. Lietuviški terminai nekirčiuoti.

Gyvulininkystės terminų žodynėlis: vokiečių-anglų-lietuvių kalbomis / S. Baranauskas, V. Drochneris, J. Kulpys. – Kaunas: LŽŪU Leidybos centras, 1997. – 39 p.

Šiame verčiamajame žodynyje pateikiami bendriausi gyvulininkystės terminai. Sinonimai pateikiami šalia pagrindinio termino, nuorodų nėra. Terminų rodyklių taip pat nėra. Žodynyje yra kalbos klaidų, netaisyklingų terminų. Lietuviški terminai nekirčiuoti.

Iliustruotas biologijos žinynas / C. Stockley. – Kaunas: Šviesa, 1997. – 127 p.

Iliustruotas chemijos žinynas / J. Wertheim, Ch. Oxlade, J. Waterhouse. – Kaunas: Šviesa, 1997. – 128 p.

Iliustruotas fizikos žinynas / Ch. Oxlade, C. Stockley, J. Wertheim. – Kaunas: Šviesa, 1997. – 128 p.

„Šviesos“ leidykla 1997 m. išleido tris verstinius šios serijos žodynėlius. Juose aiškinamos pagrindinės biologijos, chemijos ir fizikos sąvokos. Šie leidiniai skirti vidurinių mokyklų aukštesniųjų klasių moksleiviams ir besirengiantiems stoti į aukštąsias mokyklas. Žinytai labiau panašūs į mokyklinius aiškinamuosius žodynus, juose gausu iliustracijų. Terminai pagal temas suskirstyti į skyrelius. Gale įdėtos rodyklės. Kitų kalbų atitikmenų nėra.

Informatika: Lietuvių-anglų-rusų-vokiečių kalbų terminų žodynas / parengė Z. Kudirka ir kt.; red. R. Valatkaitė, Z. Kudirka. – Vilnius: MII, 1997. – 943, [1] p.

Verčiamajame žodyne pateikta per 18 000 lietuviškų programinės įrangos, informacijos technologijų ir informacinių sistemų terminų.

Terminai išdėstyti pagal abėcėlę lizdais. Prie kai kurių lietuviškų terminų pateikti glausti aiškinimai ar pastabos. Sinonimai pateikiami su nuorodomis. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Angliški terminai pateikti laikantis Didžiojoje Britanijoje priimtose rašybos, vokiški – DIN terminų rašybos. Yra angliškų, rusiškų ir vokiškų terminų rodyklės. Šis žodynas skirtas informatikos specialistams ir kompiuterių technikos bei programinės įrangos vartotojams. Žodyno aproбата: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Knygotyra: Enciklopedinis žodynas / VU. Knygotyros katedra. – Vilnius: Alma littera, 1997. – 413 p.

Šis leidinys yra enciklopedinio ir aiškinamojo žodyno derinys. Žodyną sudaro 2006 straipsniai, išdėstyti abėcėlės tvarka ir apimantys ne tik knygotyra, bet ir kai kuriuos gretimų mokslo šakų dalykus. Tai terminų aiškinimai, įstaigų ir organizacijų bei leidinių aprašymai, apžvalginiai straipsniai, biogramos. Daugelis straipsnių turi dvi dalis: aiškinamąją ir lituanistinę. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Prie tarptautinių terminų nurodoma jų etimologija.

Krikščioniškosios ikonografijos žodynas / sudarė D. Ramonienė. – Vilnius: Vilniaus dailės akad. I-kla, 1997. – 327, [1] p.

Krikščioniškosios ikonografijos žodynas / sudarė D. Ramonienė. – Vilnius: Vilniaus dailės akad. I-kla, 1997. – 2-asis leid. – 327, [1] p.

Šis enciklopedinis iliustruotas žodynas skirtas mokytojams, vidurinių mokyklų moksleiviams, dailės specialybių studentams. Jame aprašyti populiariausi Vakarų Bažnyčios dailės siužetai, simboliai, šventųjų vaizdavimo būdai ir jų atributai, liturginių drabužių ir reikmenų pavadinimai bei paaiškinama jų paskirtis. Terminai, tikriniai vardai ir pasakymai išdėstyti pagal abėcėlę. Antraštiniai žodžiai sukirčiuoti. Šis kruopščiai parengtas žodynas išleistas pagal programą „Švietimas Lietuvos ateičiai“. Žodyno aproбата: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Naruškevičius J., Kumpikas L. Mašinų gamybos technologijos ir suvirinimo terminų rusų-lietuvių kalbų žodynas. – Vilnius, 1996. – 246, [2] p.

Tik šįmet išėjusiame verčiamajame dvikalbiame žodyne pateikiami mokslinėje, techninėje, pedagoginėje ir populariojoje literatūroje vartojami terminai. Jis skirtas ne tik mašinų gamybos technologijos ir suvirinimo, bet ir kitų technikos šakų specialistams, šių sričių literatūros kūrėjams bei vertėjams, redaktoriams. Dalis šio žodyno terminų įėjo į „Rusų-lietuvių kalbų politechnikos žodyną“ (V., 1984). Gerokai papildytas šios srities terminų rinkinys buvo parengtas jau prieš keletą metų, tačiau nebuvo išleistas dėl lėšų trūkumo. Terminai šiame žodyne išdėstyti abėcėliniu lizdiniu būdu. Prie kai kurių terminų yra sričių pažymos. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Rodyklių nėra.

Petružis G. Medžioklės žodynas = Dictionary of hunting = Wörterbuch der Jagd = Dictionnaire de la chasse = Охотничий словарь. – Vilnius: Enciklopedija, 1997. – 125 p.

Penkiakalbis verčiamasis žodynas skirtas visiems, kurie domisi medžiokle. Čia pateikiami medžiotojų dažniausiai vartojami terminai ir posakiai, medžioklės rūšių ir būdų, medžiojimo priemonių, medžioklinių šunų veislių, medžiojamųjų gyvūnų ir jų kūnų dalių, svarbiausių trofėjų, medžioklinių ginklų ir jų dalių pavadinimai. Visi terminai pagal temas suskirstyti į skyrius. Antraštiniai žodžiai skyriuose išdėstyti abėcėlės tvarka, kai kurie rūšiniai terminai pateikiami lizduose. Antraštiniai žodžiai sunumeruoti. Skyriai apie medžioklės trofėjus ir medžioklinius šautuvus iliustruoti. Pabaigoje pateikiamos visų kalbų rodyklės. Lietuviški terminai nekirčiuoti.

Rusų-lietuvių kalbų geležinkelio transporto žodynas / sudarė N. Juškaitė, St. Keinys; Lietuvos Respublikos susisiekimo m-ją, Lietuvių kalbos institutas, Specialios paskirties AB „Lietuvos geležinkeliai“. – Vilnius: Informacijos ir leidybos centras, 1997. – 251 p.

Į šį verčiamąjį žodynėlį sudėti „Geležinkelininko žodynėlio“ terminai (dalis jų tikslinta, vienas kitas terminas pakeistas) ir daug nau-

jų terminų, terminologinių žodžių junginių ir tam tikrų pasakymų. Iš viso šiame žodyne yra per 3800 terminų ir įvairių geležinkelių veiklai reikalingų žodžių junginių. Į žodyną įdėtas ir vienas kitas neoficialus, bet rusų kalboje paplitęs rusiškas pavadinimas. Tokių žodžių lietuviški atitikmenys nepateikiami, bet sutrumpinimu siunčiami į oficialųjį pavadinimą. Lietuviškieji terminai sukirčiuoti. Šis žodynas yra abėcėlinis lizdinis. Kad vartotojui būtų lengviau rasti reikiamą terminą, dalis lizduose pateiktų svarbiausių sudėtinių terminų įdėti ir pagal abėcėlinę pagrindinio žodžio vietą, ir išskelti atskiru antraštiniu žodžiu. Žodyno gale įdėta lietuviškų terminų ir pasakymų rodyklė. Šiame žodyne pateikti terminai priimti Valstybinės geležinkelių transporto terminologijos komisijos. Žodyną aprobavo Lietuvių kalbos instituto Terminologijos skyrius.

Sisteminis dirvotyros terminų žodynėlis / A. Motuzas, M. Vaičys, V. Buivydaite, D. Zakarauskaitė; sudarytojas A. Motuzas. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1997. – 78, [1] p.

Sisteminis dirvotyros terminų žodynėlis / A. Motuzas, M. Vaičys, V. Buivydaite, D. Zakarauskaitė; sudarytojas A. Motuzas. – 2-asis patais. ir papild. leid. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1997. – 77, [2] p.

Šiame žodynyje stengiasi pateikti sunormintus dažniausiai vartojamus dirvotyros terminus ir jų angliškus, vokiškus, rusiškus bei lenkiškus atitikmenis. Terminai sugrupuoti į keletą skyrių, jų viduje išdėstyti pagal abėcėlę ir lizdais. Lizdinio dėstymo laikomasi ne visai nuosekliai. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynas parengtas pagal Kalbos ugdymo programą. Jis skirtas darbuotojams, keliantiems kvalifikaciją užsienyje, tarptautinių mokslinių konferencijų ir seminarų dalyviams, bus naudingas rengiant mokymo priemones, mokslinius straipsnius bei populiarius leidinius. Yra dalykinės visų keturių kalbų rodyklės.

Tarptautinis pagrindinių ir bendrųjų metrologijos terminų žodynas / parengė V. Valiukėnas, P. J. Žilinskas. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1997. – 96 p.

Žodyne pateikiami metrologijos terminai bei jų atitikmenys anglų ir prancūzų kalbomis. Tai verčiamasis aiškinamasis žodynas, parengtas remiantis 1993 m. anglų ir prancūzų kalbomis išleistu „Tarptautiniu pagrindinių ir bendrųjų metrologijos terminų žodynu“, kurį sudarė ISO Metrologijos grupė ir su metrologija susijusios tarptautinės organizacijos. Šiame žodyne terminai suskirstyti į šešias grupes. Atskirose grupėse terminai išdėstyti pagal jų svarbą, o ne pagal abėcėlę. Prie kai kurių terminų pateikiama pavyzdžių ar pastabų. Kiekvienas terminas turi numerį. Žodyno gale pateikiamos trys abėcėlinės rodyklės: lietuviškų-anglišku-prancūziškų, anglišku-prancūziškų-lietuviškų ir prancūziškų-anglišku-lietuviškų terminų. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Šis žodynas skirtas metrologijos, projektavimo specialistams ir mokslininkams, gamtos bei technikos mokslų specialistų studentams. Žodynas išleistas pagal Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo programą. Jo aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Sudarė *Jolanta GAIVENYTĖ*